
EGY LAKÁSTŰZ ANATÓMIÁJA

– Fortélyos félelem fészkelte be magát a garzonzháza –

Baráthi Ottó riportja

„Halálos torony Salgótarjában”, „Zuhanás menekülés közben”, „Lángra kapott nyomorúság...”, „Garzontűz: égető kérdések” – ilyen és hasonlóan hangzatos, egyben fölöttébb felkavaró címekkel tudósítottak a január végén, február elején megjelenő országos és megyei sajtóorgánumok a Salgótarján, Erzsébet tér 2. szám alatti magas ház III. emeletének 8. számú lakásában január 25-én, szombaton este fél nyolc körül történt tragikus tüzesetről.

A napi- és hetilapokon kívül más médiák – televíziók, rádiók – is hírt adtak és kommentáltak a valóban megdöbbentő lakástűzet, amelyben egy ember meghalt, néhányan füstmérgezést kaptak, többen jelentős vagyoni kárt szenvedtek. Az első híradások számos pontatlan információt röpítettek világgá. Szomszédok, szemtanúk szólaltak meg, nyilatkoztak a tűzoltóság, a katasztrófavédelem, a házkezelőség szakemberei – gyakran egymásnak ellentmondva.

Nem annyira a tüzeset volt szokatlan, inkább a tűz keletkezésének okai tűntek bémítóan bizarrnak, körülményei különösnek. Ennek ellenére az államigazgatási eljárást – amint azt a rendőr-főkapitányság szóvivője elmondta – meg kellett szüntetni, mivel maga az elhunyt követte el a közveszély okozás büntettét, így nincs kit felelősségre vonni. Főleg a garzonzház lakóinak azonban más a véleménye, úgy vélik, mások felelőssége is felmerül.

AHOL A TÜZESET TÖRTÉNT: A GARZONHÁZ

Salgótarján városközpontjában, az Erzsébet téren magasodó garzonzház a nógrádi megyeszékhely markáns látványossága. Jószerivel nincs olyan város bemutató prospektus, útikalauz, amelynek címlapján ne tűnne fel a kéttornyú magas ház. Az épületegyüttes teljes tömegét vendéglátóegységeket, ételmezerüzletet és vegyesboltot magában foglaló földszintes építmény az ún. „lepény” fogja össze. A garzonzház Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzatának tulajdonát képezi, üzemeltetője és kezelője a Salgó Vagyon Kft.

Az ikertoronyház alacsonyabb 15 emeletes épületében 120, a magasabb 18 emeletes tömbjében 144, egyenként 29 m² alapterületű garzonlakást alakítottak ki. A lakások szeparáltságát konyhafülke, fürdőszoba (benne WC) és egy több funkciós 4x4,20 méteres helyiség képezi, utóbbiból nyílik kijárat a mintegy 6 m² alapterületű erkélyre. A lakások melegvízzel, távfűtéssel ellátottak, összkomfortos minőségűek. A magas szintekre épületenként 2–2 lift (közülük az egyik teherlift) szállítja a közlekedőket.

A garzonház létesítésének előkészületi munkálatai az 1960-as évek végén indultak meg. Tervezője Magyar Géza, kétszeres Ybl Miklós-díjas építész, kivitelezője a Nógrád Megyei Állami Építőipari Vállalat volt. A toronyház 1970–1973 között épült meg, első lakói 1974-ben költöztek be. Az épület-együttes alagútzsalus építési módszerrel készült, előregyártott vasbeton mellvédpanelelkekkel. A garzonház annak a belvárosi épületkomplexumnak a része, amelyben a városháza, a történeti múzeum és egy mozi foglal helyet.

A két épület 264 lakásában, egy kisebb falunyi bérlő, összesen 400–500 lakó talál otthonra. Amennyire heterogén egy település lakossága, annyira sokrétű és színes a garzonház lakóközössége is. Az épületegyüttest zömmel egyedülállók és idősebb, többségükben kispénzű emberek lakják. A képzettségi szint meglehetősen alacsony, a néhány értelmiségi, mint fehér holló van jelen. Jelentős a cigányetnikumhoz tartozók száma, a korstruktúra az újszülöttől a 90 évesig terjed. A lakóközösség leképezi egy kistelepülés szociológiai szempontú társadalmi struktúráját.

A garzonház messziről mutatós külsejével szinte szöges ellentétben áll az épület belső látványa, állapota és állaga. A közlekedők és közös helyiségek, lépcsőházak és liftek kinézete időnként lehangoló, a legtöbb lakás lelakott, elhanyagolt. Ez akkor derül ki igazán, amikor kiköltözik valaki és leadja lakását a kezelőnek, ami gyakran előfordul, mert a garzonházban jelentős a fluktuáció, a bérlők cserélődése. „Elköltözik innen, aki csak tud” – hangzik el sok lakó szájából szinte naponta, de az idősebb „törzslakók” mégis maradnak – nincs hova költözniük. Már lakbérre sincs pénzük...

A Salgó Vagyon Kft ügyvezető igazgatója, Tóth Edit elmondta, hogy ők – mint az egykori tanácsai ingatlankezelő vállalat jogutód cége – csak 1996-ban vették át az önkormányzati lakások, így a garzonház üzemeltetését és kezelését, a korábban ezt a feladatot ellátó Salgótarjáni Városgazdálkodási és Üzemeltetési Kft-től. Szerinte 1996-ig a garzonház meglehetősen mostohán kezeltetett, azóta a Salgó Vagyon minden évben igen jelentős összegeket fordít a felújítási, karbantartási munkákra.

– Csakhogy ez nem nagyon látszik, olyan, mintha egy feneketlen kútba öntenék az évi több millió forintot.

– Igen – ismeri el az igazgatóasszony –, mert eddig a strangok, fő- és egyéb vezetékek, vizesblokkok cseréjére került sor, és ez nem látványos. Most a teljes fűtési rendszer cseréje van napirenden, majd a főszerkezetek és nyílászárók szigetelése következhet. Csak ezt követően indulhat el egy látványosabb, teljes felújítást magában foglaló tevékenység, de – teszi hozzá kissé rezignáltan – ehhez állami forrásokra is szükség lenne.

Aztán arról váltunk szót, hogy mi bérlők – magam is a garzonban lakom – sem vigyázunk eléggé a házra, a lakásokra, a közös helyiségekre, közös értékeinkre. Nem használjuk rendeltetésszerűen azokat, és jelentős a rongálás, a károkozás is.

– A lifteket egyesek hobbiszerűen használják – mondja az igazgatóasszony. A fokozott igénybevétel miatti alkatrészcserek, a rongálások, ablakok betörése, kilincsek leszaggatása, villamos berendezések és világítási eszközök tönkretétele stb. – mindezek megjavítása, felújítása is horribilis összeget tesz ki.

Hogy mennyit is pontosan, arról később egy rendkívül részletes, kötetnyi kimutatást kapok 1996-tól évenkénti bontásban, felújítás, karbantartás, helyreállítás megosztásban. Kiderül, ezek összege éves átlagban mintegy 10 millió forint, de amíg a korábbi években kevesebb ráfordítást igényeltek ezek a munkák, az elmúlt évben például már több mint 20 millió forintot költöttek.

Konkrétabban: felújításra 13,8; karbantartásra 6,1 és helyreállításra 2,7 millió forintot fordítottak. Érdekesség: a 2002-ben a karbantartási munkák között a csőtörés és dugulás volt a leggyakoribb, de szerepelt a villanyszereléstartól kezdve a zárjavításon keresztül a tűzvédelmi jelzőberendezés javításáig minden elképzelhető javítási – karbantartási munka – ismétlődően is.

Mindezek alapján azt is mondhatnánk, a Salgó Vagyon megfelel hivatásának, ellátja üzemeltetési, kezelési feladatait. Mint ahogy az is igaz, hogy a nem rendeltetésszerű használat is jócskán jelen van: ez volt az oka a január 25-ei tüzesetnek is – erősíti meg az igazgatóasszony, amikor folytatjuk beszélgetésünket.

– Egyesek villany helyett – minthogy esetleg kikapcsolta azt az ÉMÁSZ a lakásban – gázt visznek be és azzal főznek. Ez történt Majori Imre esetében is... ami a tragédiához vezetett...

No, de ki volt Majori Imre? (Továbbiakban: M. I.) Hogyan jut valaki el odáig, hogy egy hatalmas ház-falu lakóinak életét veszélyeztesse? Hogyan lehet, hogy ez ellen senki nem tett semmit? Talán érdemes lesz oknyomozásunkat néhai M. I. habitusának felderítésével kezdeni.

A GARZONHÁZ-TŰZ OKOZÓJA: A III/8-AS LAKÁS BÉRLŐJE

Majori Imrét én magam is ismertem, tizenkét éve jószerivel naponta találkoztam vele. Az oda-vissza köszönésen túl azonban csak néhány szót váltottunk, azt is csak esetenként. Zárkózott embernek tartottam, amolyan befelé fordulónak. Átlagos külsejű, öltözékű ember volt, feltűnt félretaposott sarkú cipője. Ez utóbbin nem csodálkoztam, tudtam napi többórás nagy sétáiról, rótt a várost, ezt kicsit furcsának, őt magát összességében kissé különc embernek tartottam. Annyira nem érdekelt, hogy habitusát próbáltam volna megfejteni, személyiségjegyeit értékelni... Azt nem tudtam róla, hogy lakbért, közüzemi díjakat évek óta nem fizet.

Mede László (III/1-es lakás):

Jól fésült, kekeckedő, „ki, ha nem ő?”-típusú ember volt. Velem is kikezdett, azt mondta, úgy állon vág, hogy elterülök. A barátnőm kifejezetten félt tőle. Többször mesélte, hogy ellopták a találmányát, megy a rendőrkapitányságra. Az írógép volt a mániája, írt a belügyminiszternek, szidta a kormányt, ebből is látszik, összeférhetetlen volt. Ezért nem is járt hozzá senki talán, én nem láttam senkivel. Biztos, hogy valami zavar volt nála. Nem tudtam, hogy nem fizet a szolgáltatásokért, azt is csak később tudtam meg, hogy lopta az áramot.

Erzsike (III/2-es lakás):

Ismertem M. I.-t, méghozzá kötekedő embernek ismertem, verekedőnek is. Félttem tőle, a liftbe nem szívesen szálltam be vele. Egyébként meg tanult, intelligens ember volt az biztos. Úgy tudom, építészmérnök volt, 69 éves. Tisztán, pedánsan járt, soha nem volt izzadságszagú, nem ivott. Tudtuk, hogy nem fizeti a lakbért. A cigányokra nagyon haragudott, a zenésznek a feleségét, aki a szomszédja volt, azt meg is pofozta. Azt mondta, kiirtja őket, mert lehallgatják őt.

Palotai Sándor (III/4-es lakás):

Egy éve ismertem, de csak köszönőviszonyban voltunk. Ezen kívül, a tűz előtt vagy két héttel megállított, hogy van neki egy camping gázfőzője, nem veszem-e meg? Minek vegyem meg? Ide nekem nem kell. Én jó emberismerő vagyok, láttam, milyen agresszív nézése volt. Mindenki el-lenséget látott. Egyébként úgy hallottam, hogy fiatalabb korában értékes ember volt, gépészmérnök talán, akinek volt egy komoly találmánya is. Beadta a Találmányi Hivatalhoz, de elutasították. Egy évre rá ugyanazt a találmányt elfogadták, több millió forintot kapott az új beadó. Az öreg meg idegösszeroppanást. Talán ezért hagyta el a felesége is.

Kalmár Györgyné (III/5-ös lakás):

Én csak jót tudok mondani M. I.-ről. Ő csak azzal ellenkezett, aki őt bántotta, pizskálta. Olyan különös embernek tartotta mindenki. Elmesélte nekem a dolgait, hogy ő egy mérnök, volt egy újítása, ami aztán más néven jött ki. Őt ezzel becsapták, lenyúlták a szabadalmát, ezért ő ennek a rabló világnak nem fizet semmit. Különben is letiltották a nyugdíját, abból vonják a részleteket. Igaz, hogy többször voltak incidensei, de én azt nem láttam, én egy tisztelettudó, rendes embernek ismertem. Két úr látogatta rendszeresen, azoknak gépelt különböző anyagokat. Nem volt egy közvetlen ember, pletykás sem. Köszönt és ment, végezte a dolgát.

Tihanyi Sándor (III/6-os lakás):

Nem beszélgettünk sűrűn, amikor szüksége volt valamire, akkor jött hozzám. Mindig azt hajtogatta, hogy ő egy hatalmas feltaláló, miközben a petróleumlámpájába nem tudta befűzni a kanócot. Speciel nekem nem volt vele semmi problémám, de tudom, hogy volt, akit megvert, volt, akit elüldözött a folyosóról. Bolond volt szegény, bírósági határozat is volt ellene, mert 1995-től nem fizette a közüzemi szolgáltatások díjait.

Puporka István és felesége (III/7-es lakás):

Egy ideig jól meg voltunk vele, de aztán két-három hónap alatt becsavarodott teljesen és cigánygyűlölő lett. Igen – veszi át a szót az asszony –, mert alá akart íratni velünk tanúként vagy kezesként valami papírt, mi persze mondtuk, hogy nem akarunk belekeveredni az ő ügyeibe. No, ettől kezdve nem volt maradásunk tőle. Állandóan kötözködött, hogy mi bejárnak a zárt lakásába, mert meg akarjuk mérgezni. Engem – inti le az asszonyt a férje –, illetve nekem meg adott egyszer két nagy pofont. Kihívtuk a rendőröket, elbeszélgettek vele, de aztán minden maradt a régi-ben...

LÁNGLOVAGOK LÁTLELETE – NÉMI KOMMENTÁRRAL

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzat Hivatásos Tűzoltósága (a továbbiakban: Tűzoltóság) 2003. február 12. keltezéssel jelentést készített szakmai felügyeleti szerve, a Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (a továbbiakban: Katasztrófavédelem) részére. A többoldalas, hiteles dokumentum kronológiai rendben, részletesen és szakszerűen tartalmazza a garzonház-tűz történéseit, oltásának körülményeit.

A jelentést nem idézhetjük, az alábbiakban abból csak kiemelésekre szorítkozunk, némi kommentárt viszont megengedünk magunknak.

A tűzjelzés 19 óra 57 perckor érkezett a tűzoltóság ügyeletére, miszerint a garzonház 2. számú épületének III. emeletén tűz van, robbanás történt és életveszély is tételezhető. „A jelző személy Juhász Andrásné 421–741-es telefonszámon” – olvasható a jelentésben.

Természetesen megkerestük Juhász Andrásnét, először ezen a telefonszámon, de ott nem értük el. A 421–741-es telefonnál Sós Erika nevű hölgy jelentkezett be, aki elmondta, hogy erről a készülékről Juhász Andrásné – akit nem is ismer – nem telefonálhatott, illetve nem telefonált, viszont a készülékről valóban ment bejelentés a tűzoltóságra, de többet nem kíván erről mondani. A telefonállomás tulajdonosa egyébként nem a hölgy, hanem egy Géczi Krisztián nevű úr. Végül megtaláltuk Juhász Andrásnét is, aki elmondta, hogy ő is tett bejelentést – sajnos nem tudja pontosan mikor –, de ő a 20/232-85-71-es számú mobilkészülékről beszélt, nincs is vezetékes telefonja...

Ezek után csak azt feltételezhetjük, hogy a tűzoltóságon az ügyelet „összekombinálta” az egyik bejelentő nevét a másik bejelentő telefonszámával, aminek persze különösebb jelentősége utólag már nincs. Csakhogy így az is feltételezhető, hogy egy korábbi bejelentést esetleg nem rögzítettek, például a Juhász Andrásnéét, aki egyébként korábbra taksálja hívását 19.57-nél, noha nem nézte az óráját. Az is érdekes, hogy e sorok írójának a bejelentését sem tudták visszajátszani a személyes látogatás alkalmával...

A tűzoltóság szolgálatparancsnoka 19.58 órakor II. kiemelt riasztást rendelt el, s a kárhelyre riasztotta a társszerveket is (mentők, rendőrség, katasztrófavédelem). „A vonulás során nagy füst és lángkitörés volt tapasztalható a 2. számú 15 szintes garzonháznál... kiterjedt tüzesettel számolhatott az egység... A vonuló egység (2 db Mercedes 6–6 fővel, 1 db Bronto 1 fővel és a Bgy/Létra/IFA 1 fővel 20.02 órakor érkezett a helyszínre. A felderítés közben III. kiemelt riasztást rendelt el a tűzoltóság híradóközpontja.”

Ezt követően a jelentés részletesen taglalja, hogyan határozták meg és rendelték el a helyszínen az emberélet-mentést, mit tapasztaltak a tűzoltók a garzonházban az egyes szinteken, folyosókon, a lakásokban és így tovább.

„...a folyosó telítve van füsttel, sok lakó tartózkodik a helyszínen, illetve számos lakásból segélykérések érkeznek... A 8.számú lakásban az ajtó be lett rúgva és elsődlegesen 2 db 12 kg-os IFEX habbal-oltóval behatoltunk a lakás előterébe. A lakás teljes terjedelmében égett...”

A jelentés „rövidre zárja” a III./8-as lakás bérlőjének, a súlyosan sérült, de a tűzoltók kivonulásakor még élő M. I.-nek a mentését: „...1 fő sérült, a lepényépületen tartózkodott (lezuhant a III. szintről). Lehozatalát a mentőszolgálattal közösen végrehajtottuk”.

A tűzoltósági dokumentum szerint 20.20 órakor a tüzet körülhatárolták, tovaterjedését megakadályozták. A laikus nem tudja mit jelent ez, főleg annak függvényében nem, hogy 20.29 órakor – a hatvani és balassagyarmati tűzoltók után – még riasztják az egrieket és a gyöngyösieket is. Ugyanekkor V. kiemelt riasztást rendelnek el.

A házban lakó több szemtanú szerint a tűzoltók nem tudták megkezdeni az oltást kiérkezésükkor azonnal – vízhiány miatt. Ezt a tűzoltóság és mások is több alkalommal és helyütt is cáfolták. Ugyanakkor a jelentésben ez olvasható: „...3 db (1 föld feletti, 2 föld alatti) tűzcsap nem működik az épület körzetében. 1 db tűzcsap a Szamóca melletti parkolónál lévő föld feletti, mozi bejáratánál lévő föld alatti és a LAKBER bejáratánál lévő föld alatti tűzcsapok. A LAKBER Palacsintázó előtti föld alatti tűzcsapról táplálás lett elrendelve. Az elégtelen vízhozam miatt távolsági vízszállítást szerveztünk meg a Salgótarján Önkormányzati Tűzoltóság udvarán lévő föld feletti tűzcsapról...”

A tűzoltóság dicséretesen felelősségteljes gondoskodásáról tanúskodik a jelentés, most már csak az a kérdés, miért nem volt víz a közeli tűzcsapokban, és ki a felelős ezért? Továbbá: „az elégtelen vízhozam” mennyiben akadályozta a tűzoltást, a tűz gyorsabb lokalizálását? Ezek bizony súlyos, felelősséget felvető kérdések.

Mindenesetre és szerencsére a tüzet 20.53 órakor – közel egy órával a kiérkezés után – „lefeketítették”, a lángokat megszüntették, noha ekkor a lakás még izzott. Végül 21.35-kor – jó másfél órás küzdelem után – a tüzet eloltják, megkezdik az utómunkálatokat, amelyet egy újabb óra múlva fejeznek be. Ezt követően a tűzoltók visszaindulnak állomáshelyükre.

A ház lakói kezdtek magukhoz térni, bár többen még – rendőri, polgárőri kísérettel – visszamentek lakásukba, mások meg azon törték a fejüket, mi lett volna, ha a tüzet nem sikerül a „lakásban megtartani”. Nyugodt éjszaka senkinek nem volt. Aznap este – január 25-én a késői órákban – fortélyos félelem költözött be a garzonházba, amely valahol most is ott van még a falak között, meg főleg a fejekben.

A tárgyilagosság kedvéért meg kell állapítani, hogy a tűzoltók elismerésre méltóan végezték munkájukat, attól a másodperctől kezdve, hogy vízhez jutottak. Testi épségüket sem kímélve küzdöttek a nagy hő és füstterhelés közepette is a tomboló tűzzel, végül eloltva azt és megmentve százak életét.

Arról nem ők tehetnek, hogy a vízutánpótlás a három tűzcsap „kiszáradása” miatt esetleg késedelmet szenvedett. Azt meg nem tudjuk, hogy a tűzoltókocsikon rendelkezésre álló vízmennyiség elegendő volt-e az oltás

---

megkezdéséhez vagy/és a folyamatos oltáshoz, miként azt sem, milyen kondíciókkal bírnak a tarjáni tűzoltók.

Ezért is kerestük meg a tűzoltóság parancsnokát, Garami István tűzoltó-alezredest, aki munkatársaival együtt készséggel állt rendelkezésünkre.

SZENT FLÓRIÁN „FIAI” KÖZÖTT

A tarjáni tűzoltóságon a parancsnok fogad, előzékenyen invitál szobájába, ahol aztán rövidesen már további két munkatársa is bekapcsolódik beszélgetésünkbe.

Először a tűz keletkezésének okáról érdeklődöm, minthogy erről (is) eléggé ellentmondó híradások jelentek meg. A parancsnok elmondja, van egy elméletük, miszerint a lakástűztől – amit pontosan soha nem tudunk meg, mitől keletkezett – a zárt térben lecsökkenhetett a levegő oxigéntartalma, nagymennyiségű szénmonoxid keletkezhetett és az robbanhatott be. Azaz nem a gázpalack robbanhatott fel először, legalábbis valószínűsíthetően, hanem a szénmonoxid.

Ezért fordulhatott elő, hogy a tűzjelzés nem a tűz keletkezésekor, hanem csak a robbanás után futott be hozzájuk, amikor a lakás már teljes terjedelmében égett. Azt, hogy a tűzjelzés előbb befutott volna hozzájuk, mint ahogy az a jelentésükben szerepel, a parancsnok határozottan cáfolja, mondván híradóközpontjuk pontosan rögzíti és dokumentálja is a hívásokat.

Aztán a használhatatlan tűzcsapokról faggatózom. Megtudom, hogy a nyomás valóban nem volt megfelelő a három tűzcsapban, de csak ahhoz képest, amit ők szerettek volna. Olyan tűzcsapot kerestek és találtak, amelyről hatékonyabban tudtak dolgozni.

– Nem mindegy, hogy 600 vagy 1 500–2 000 liter víz jön ki egy csapból percenként. Mi úgy dolgozunk, hogy a tűzoltókocsiról jön le a sugár, és az autót tölti mintegy tartályként a tűzcsap. A vízmű jegyzőkönyve szerint is rendben voltak a csapjaik, megvolt a jogszabályszerinti nyomás is, az már más kérdés, hogy az előírások a létesítéskori nyomást követelik meg, mi pedig – éppen a hatékony oltás érdekében – többet szeretnénk. Ezt már Tóth Péter százados, megelőzési osztályvezető fejtegeti és hozzáteszi, hogy ha a csapokban nagyobb nyomás lett volna, akkor esetleg két-három perccel hamarabb állt volna rendelkezésükre a szükséges vízmennyiség...

– ...és akkor sokkal előbb eloltották volna a tüzet – vágok közbe, mire a parancsnok visszaveszi a szót.

– El kell mondani, hogy az oltás effektív elkezdésétől a tűz teljes megfékezéséig elegendő oltóvíz-mennyiség állt rendelkezésünkre. Tehát, ahogy a víz megjelent a sugárcső elején, folyamatos volt a vízellátás.

– Na, jó – OKOSKODOM TOVÁBB –, de mikor jelent meg a víz?

– Ahogy meg lett szerelve, azonnal. Első kanyarban kétezer és hatezer, azaz nyolcezer liter vizet vittek ki tűzoltóink a kocsikon. Elsődleges beavatkozásra ez a mennyiség bármely létesítménynél elegendő. A vízutánpótlás biztosított volt, az gyakorlatilag mindegy, hogy a garzon előtti vagy posta melletti tűzcsapról, vagy innen a tűzoltóságról viszik a vizet.

– Állítólag nincsenek meg a magasból való mentéshez szükséges eszközeik, így kosaras tolólétra stb. – provokálom tovább a parancsnokot.

– Ez sajnos igaz, de most nem is lett volna rá szükség. Ugyanis a mi tűzoltótechnikánk és taktikánk olyan – ellentétben például a nyugati országokban alkalmazottakkal –, hogy mi mindig a tűz gócpontját támadjuk, a létesítményen belül, és mentjük egyidejűleg az embereket.

– Ehhez hozzá kell tenni – kapcsolódik a beszélgetésbe Kékesi Miklós alezredes, mentési osztályvezető –, hogy ez a mentési mód, taktika sokkal hatékonyabb, mint amikor kívülről oltunk. Harminc éves tapasztalatom ez, azóta mindig a mentővonalon vagyok.

– Kívülről nagyobb a másodlagos kár veszélye is – folytatja a gondolat-sort Tóth Péter százados –, hiszen nem tudjuk, milyen értékek vannak benn a lakásban, amelyek a bentről való behatolás során esetleg megmenthetők, míg a kívülről nagyobb rombolást végez az erős vízszugár, amely nemcsak a tűz fészkére irányul.

– Meg vagyok győzve, de nem hagyom magam, tovább hiányolom a magasból való mentési eszközt már csak azért is, mert jómagam a garzonház XIV. emeletén lakom. Így azt kérdezem, először még visszatérve az előbbiekre, hogy akkor az anyagi értékek fontosabbak vagy az emberélet, és mikor lesz már egy jó magas, kosaras mentőlétrájuk?

– Az emberi élet mentése az elsődleges, természetesen – jön a gyors reakció Garami parancsnoktól. Olyan felszereléseink vannak – magyarázza megelégedéssel –, amelyek a legkorszerűbbek. Például a légzőkészülékek, amelyek külső levegőt nem igényelnek. Ezzel tudjuk kimenteni az esetleg bennrekedt lakókat, tehát nem úgy, hogy egy nedves rongyot szorítunk az orrához és úgy hozzuk le. A másik kérdésre válaszolva azt mondhatom, hogy az önkormányzatnál megvan az elegendő pénz a magasból való mentési eszköz pályázatának benyújtásához szükséges önrészre. Minden évben pályázik a fenntartónk, de ha nem hoznak be Magyarországra magasból mentő eszközt – mert hazai gyártmányú nincs –, akkor bizony hiába nyeri el a pályázatot az önkormányzat. Így egyelőre csak reménykedhetünk.

Ez a válasz nem nagyon nyugtat meg, miként az sem, hogy mi garzonházi lakók nem igazán tudjuk, mit kell tenni vészhelyzetben. Miért nem kapunk alapos és részletes tájékoztatást teendőinkről, mondjuk lakógyűléseken vagy meghatározott célú felkészítőn?

– Vannak olyan társasházak, lakóközösségek, amelyek meghívják a tűzoltóságot – veszi át a szót Kékesi alezredes. Ott van módunk részletesebb tájékoztatást adni. Ez számtalan helyen jól működik, tízes nagyságrendű fórumon is részt veszünk egy évben. Mi nyitottak vagyunk, ha hívnak bennünket, elmegyünk...

Tóth Péter százados azzal nyugtat, hogy a garzonház falai szinte különálló blokkot alkotnak, meggátolják a tűz gyors továbbterjedését. Két lakás között – elsősorban a vasbetonszerkezetnek köszönhetően – két és fél óra tűzállósági határértékű falak vannak.

Ez nagyszerű, de még mindig nem nyugszom meg, főleg azért nem, mert hallom, hogy a garzonban bizony még mindig lehet jó néhány gázpalack, amely időzített bombaként ketyeg vagy a gyújtózsínórja már ég is.

– Én azt nagyon jól tudom – mondja a parancsnok –, eddig is égett a gyújtózsínór, s most is. De mi nem mehetünk be a lakásokba átvizsgálni azokat. Ezt csak a Salgó Vagyon teheti meg.

– Az én lakásomban a tüzeset óta sem volt még senki vizsgálandni, meg az előtt sem, ahogy bizonyára más lakásokban sem zavarták a lakók nyugalma – ironizálok.

Indulok, de nem megyek messzire, csak a folyosó másik végére, ugyanis a tűzoltóság szakmai felügyeleti szerve a Katasztrófavédelem vezetője – miután előzetesen megbeszéltük – már vár rám. Rétközi Ferenc tűzoltó ezredes, a megyei katasztrófavédelmi Igazgatóság vezetője, Szabó János mentési osztályvezető, az igazgatóság szóvivője társaságában fogad, hogy aztán felváltva válaszoljanak.

A GARZONHÁZ MEGFELELŐSÉGE: NEM MEGFELELŐ

A katasztrófavédelem szakemberei külön tanulmányt készítettek a garzonházi tüzesetről. Nincs információm viszont arról, hogy mi volt a tanulmány készítésének célja, és milyen főbb megállapításokat tartalmaz ez a szakértői dolgozat. Lényegében ez áll beszélgetésünk középpontjában.

Rétközi Ferenc: – Belső szabályzat alapján döntöttem a tanulmány készítésének szükségességéről. Ezt akkor célszerű megtenni, ha az adott esemény a beavatkozás, a kárérték vagy a közérdeklődés szempontjából különleges vagy jelentős. Úgy ítélt meg, a garzonházi tűz ilyen eset volt, a célunk

---

pedig az, hogy az elvégzett vizsgálatok és analízis alapján olyan szakmai anyag készüljön, amely hasznosítható lesz más hasonló esetek feldolgozása során és kiváltképp kamatoztatható a prevenció, a megelőzés szempontjából.

A tanulmány készítője, összeállítója Szabó János. A dolgozat két nagyobb részből áll: első fejezete – ha úgy tetszik – az oltás és oltástechnika, a második pedig a garzonház tűzbiztonsági megfelelőségének vizsgálatát, annak megállapításait és a levont következtetéseket tartalmazza. Ez utóbbi érdekel engem igazán, s így arra kérem a tűzoltóság szakmai felügyeletének vezetőjét, Rétközi tűzoltó ezredest, értékelje, minősítse a tűzoltók a garzonházbeli tűzzel kapcsolatos munkáját.

– A tűzoltók viszonylag rövid idő alatt eloltották a tüzet – az adott viszonyokhoz és körülményekhez képest –, s úgy ítélem meg, hogy körültekintő, szakszerű munkát végeztek. Egy lakás ugyan teljesen kiégett, ezen kívül az égéstermékektől (füst, korom, gáz) szennyeződött a folyosó és néhány lakás. Sajnos egy lakó – a tűz okozója – meghalt, hat pedig könnyebb füstmérgezést szenvedett. Azt szokták mondani, akkor eredményes az oltás, ha a tüzet még a helyszínen el tudják „kapni”. Nos, itt ez történt, mert a tüzet a lakásban megfékeztek. A tűzoltók tehát technikailag és taktikailag is jól oldották meg a feladatukat. S ami a legfontosabb persze, időben kimentették az embereket.

– Mit szól ahhoz, hogy három tűzcsapban nem volt víz, vagy nem volt megfelelő nyomás? – érdeklődöm tőle is.

– A tűzoltóság feladata, hogy használja a tűzcsapot, és az abból nyert vízzel oltsa a tüzet. A tűzcsapokban a víz biztosítása nem a tűzoltóság feladata, természetesen jelezve lesz a vízmű irányába.

Szabó János az épület tűzbiztonsági megfelelőségéről beszél. Az épületet 1973-ban adták át, de 1967-ben tervezték, az akkor hatályban lévő ágazati szabvány és a vonatkozó BM rendelet figyelembevételével. Az épületnek – és ezt hangsúlyozta az osztályvezető – a létesítéskor hatályban volt műszaki és tűzbiztonsági előírásoknak kell megfelelni, és nem az azóta megváltozott szabályoknak. Ez utóbbi meglep, s ezt mondom is Szabó úrnak.

– Pedig így van. Más kérdés az, hogy az épület milyen módon és arányban felel meg a mai tűzvédelmi-építészeti előírásoknak. Közel 30 év alatt – mint minden – a tűzvédelmi építészet is változott. Természetesen lehet kisebb-nagyobb, a mai előírásoknak megfelelő pótlólagos beruházásokat eszközölni. A nagyobb beruházások költségigényesek, hatalmas forrásokat feltételeznek, s ezek aligha állnak rendelkezésre a fenntartónál, illetve tulajdonosnál.

– A garzonház épületszerkezetei egyébként igen jók – folytatja Szabó –, szinte szerencsések, mert ugyan az egész lakás teljes intenzitással égett,

---

tehát teljes tűzterhelés volt, de az épületszerkezetek a tüzet megtartották a lakásban. Csak akkor jött ki a szóróláng, amikor a tűzoltók a lakásba behatoltak. Szerencsés még az erkély kiképzése is, mert egyfajta tűzvédelmi gátat jelent, akadályozva a tűz- és hőterjedést is. A lakásajtó kiállta az idő próbáját, mintegy 40 percig állta a tüzet.

– Ez mind szép, de kérem, arról beszéljen Szabó úr, ami nem megfelelő az épületben tűzbiztonsági szempontból.

– A korabeli szabvány (5/1965.BM–TOP) egyik előírása, hogy a magas épületet mindkét oldalról meg lehessen közelíteni a tűzoltás céljából. Ez az épület viszont csak egyoldali megközelíthetőségű. Ez a felvonulási, tűzoltási terület szempontjából jelentős hiányosság, veszélyforrás. Az egyik oldalon tehát nem lehet létrával az épülethez állni, illetve ahol lehet, ott a gépkinyúlás jelentősen veszít hatékonyságából az ott lévő pavilonok, virágtartók, lépcsők miatt.

Egy másik hiányosság a tűzszakaszolásban található. A régi szabvány szerint egy tűzszakasznak a nagysága – ez megfelelő épületszerkezeteket jelent, ahol a tűz egy épületrészben tartható és nem terjed át a másokra – 650 m^2 . A két toronyépület egy tűzszakasz. Csak a kisebbik toronyépületnek a lakott alapterülete $3\,200\text{ m}^2$, azaz mintegy ötszöröse (!) az előírt szabványnak, ami egy tűzszakaszt alkot. Ez azt jelenti, hogy 650 m^2 -ig még a tűz és a füst valahogy benttartható, de itt $3\,200\text{ m}^2$ -ről van szó...

A következő megállapításunk az ún. füstmentes lépcsőházzal kapcsolatos, amely az akkori előírásoknak megfelelt. Legfeljebb annyiban nem, hogy a szinti közlekedőkre benyíló ajtókra önműködő csukló szerkezetet írt elő a szabvány, a garzonban pedig ilyen nincs. Összegezve: ez a lépcsőház nem füstmentes, egyrészt, mert nem túlnyomásos előtérrel kapcsolódik a szintekhez, másrészt tehát az említett ajtók sem záródnak önműködően, a szellőztetés sem biztosított, a füst szétterjedésére nagy a lehetőség.

– Magyarul, itt sincs meg a biztonságos menekülő útvonal.

– Igen, de ezt ön mondta. További probléma, hogy a füstelvezetés az egyes szinteken és a folyosókon nem megoldott. A déli homlokzaton lévő ablakokat nem lehet kinyitni, mert akadályozná a lépcsőház ajtóinak a nyitását... ezek állandóan zárva vannak, ezért kellett most azokat a tűzoltóknak betörni. A mostani tűznél a riasztó is kívánnivalókat hagyott maga után: a tüzet jelző hangjelzők nem szólaltak meg. Célszerű lenne az is, ha az ÉMÁSZ, tehát az áramszolgáltató megadná azok nevét, akik a szolgáltatásból ki lettek kapcsolva, mert ez igazán a személyiségi jogok miatt most nem lehetséges.

– Így igaz – veszi át a szót az igazgató –, meg kellene keresni az utat az önkormányzatnak vagy a kezelőnek, hogy a tűzoltóság ellenőrzést tarthasson a lakásokban, s ezzel egy jelentős veszélyforrást ki lehetne szűrni.

– Nem megfelelők a közlekedő folyosók és a lépcsőházak közötti ajtók sem – folytatja Szabó János –, mert nem légzárásúak, hanem csak lengőajtók. A légzáró ajtók (L4-es) funkciója, hogy ha tűz keletkezik valamelyik szinten, onnan ne tudjon bejutni a füst a lépcsőházba.

– Számos más megállapítást is tettünk még, egészen a jogszabályok módosításáig, de ezek mindegyikét itt most nem tudjuk felsorolni, viszont egy részüket levélben megküldjük az önkormányzatnak, javaslatot téve a haszthatatlanul szükséges intézkedésekre is – mondja Rétközi igazgató úr. Így például célszerű lenne olyan hangosbemondó rendszer kiépítése, amelyen keresztül a portáról tájékoztatni lehetne a lakókat nem csak egy esetleges tüzről, hanem minden őket érintő közérdekű eseményről, hogy például most a tűzoltók gyakorlatoznak, vagy az épületben ilyen és ilyen munkálatok folynak és így tovább. Tudni kell azt is, hogy maga a lakótömeg is fokozott kockázatot jelent.

LAKÁSTŰZ: AHOGY A LAKÓK LÁTTÁK, ÉS AHOGY MEGÉLTÉK

A garzonház lakói – és nem csak a harmadik szinten élőkre kell gondolni – a lehető legkülönbözőbbképpen tapasztalták, látták, hallották, érzékelték, és adták vissza a történeteket. Szinte mindenkinek, akivel csak beszéltem, volt és van egy saját és sajátos élményanyaga, amelyek esetenként gyökeresen eltérőek másokétól, sőt homlokegyenest ellenkező másokéval. A reprodukciókban és az interpretációkban egy valami közös csupán: a tragédia élményének ilyen vagy olyan módon történő megjelenítése, a hisztérikus megnyilvánulástól a félelemérzésen keresztül a csendes letargiáig.

Érdekes volt megfigyelni, hogy a lakók milyen készségesen nyilatkoztak, soha nem tapasztalt közlékenységgel mutatkoztak meg. Az volt az érzésem, szeretnék kibeszélni magukból az ominózus január végi estét, talán, hogy mielőbb elfelejthessék a tragikus történetet. A legmegrázóbb élményben természetesen a közvetlen szomszédoknak volt részük, akiket már megszólaltattam M. I. habitusának feltárása kapcsán, de volt önként jelentkező, felháborodott lakótárs a XII. emeletről és szívesen nyilatkozó a másik toronyházból is. Az volt az érzésem – ami mára meggyőződésemmé vált –, hogy a garzonház lakói a tüzeset okán azt is elpanaszolták, amit eddig soha senkinek nem mondtak el. Egyöntetűen vagy inkább szinte egybehangzóan kinyilvánították: nem lehet egyedül csak a szerencsétlen néhai M. I.-t felelőssé tenni a történetekért, s halálával az esetet meg nem törtéنتté tenni.

Az egyik legmeglepőbb történetet Palotai Sándor úr, nyugalmazott rendőralezredes adta elő:

– Az unokám itt volt este látogatóban, s 19 órára ment dolgozni a munkahelyére, a határra, pontban 3/4 7 órakor kísértem ki őt. Visszajöttem a szobába, bekapcsoltam a TV-t, leültem a székbe, amikor csípős szagot éreztem. Hét óra körül lehetett, ez biztos, amit én mondok, a tűzfelmérők is ezt rögzítették. Kimentem a folyosóra, s rögtön láttam, M. I. lakásából a levélbedobón keresztül ömlik ki a füst, ami már a folyosót is ellepte, és a lépcsőházat is elérte.

Aztán hallottam, nagy zörgés van, a lépcsőházban a tűzoltók szaladtak fel az emeletre. Kiabálok nekik, ne menjetek sehova, itt a tűz...

– Csak nem azt mondja, nem tudták, hol a tűz?

– Nem hát. Én szoltam nekik, hogy ide jöjjenek. Aztán a tűzoltó kilincsel akarta kinyitni az ajtót, mondtam, ne kilincsezzon, rúgja be! Erre berúgta, szót fogadott, az ajtó beszakadt, a láng, mint a lángszóróból, kicsapott ide a folyosóra...

Palotai úr mindezt többszöri beszélgetésünk alkalmával is megerősítette, miközben elmesélte, hogy élte meg az eseményeket a magára zárt lakásában, hogyan tömte el az ajtóréseket vizes ruhákkal, hogy vizet engedett a fürdőkádba, kiment az erkélyre és őt bizony a tűzoltók nem „háborgatták”, a fia volt az első, aki rányitotta az ajtót.

Palotai Sándor lazaságok sorát látja az épületben, mondván az illetékeseknek az előzményeket kellene kivizsgálni és intézkedni, mert ellenkező esetben még súlyosabb tragédiákra is számítani lehet. Rendbe kellene tenni a portaszolgálatot, ellenőrizni a lakásokat stb.

– Tehát semmiképpen nem csak az öreg a felelős, mindez nem következett volna be, ha mindenki elvégzi a dolgát.

Erzsike a robbanásra lett figyelmes, de ajtócsapkodásnak vélte.

– ...kinéztem a folyosóra és láttam, hogy nagy füst van. Kijött a szomszéd is, Palotai úr, mondom, mit csinálunk, mert itt úgy néz ki, hogy tűz van. Magamra kaptam valamit, fürdőköpenyt, kabátot, meg beugrottam a csizmámba, már jött is a tűzoltó, azt mondta, menjek ki az erkélyre. Kimentem, vártam, a füst meg egyre jobban jött befelé...

– Akkor már alaposan megijedt.

– Különösen akkor, amikor már kezdett égni az ajtófélfám, tódult be a füst, mintha tej lett volna vagy köd. Aztán megint beszólt egy tűzoltó, hogy van itt valaki? Mondtam, hogy igen, azt mondja álljak négykézlábra és másszak! No, de hova? – kérdeztem, nem látok semmit. Mondja, hogy a hang irányába. Elmásztam a lépcsőig, és onnan se kép, se hang. Lent tértem magamhoz, arra, hogy a porta előtt állok. Nem emlékszem rá, hogy levittek-e vagy saját lábamon mentem le.

– Kit tart felelősnek a történetekért?

– Szerintem elég sok felelős van, nem csak az elhalt lakót tartom annak, őt már régen el kellett volna vinni szociális otthonba. Felelős az is, aki nem ellenőrizte, hogy van-e a tűzcsapoknál víz. A Salgó Vagyon is nagyon hibás, mert M. I. százezrekkel tartozott. A portán is rendet kellene tenni, állandóan ott ülnek egyes lakók. Itt kellene lenni egy füstriasztónak, vagy tűzriasztónak. A beszerelt kaputelefon se működik.

Tihanyi Sándor így beszél:

– Én a ricsajt észleltem, kimentem az erkélyre, akkor M. I. már lenn feküdt a földön. Valószínűleg úgy történt a dolog, hogy fürdött, a petróleumlámpa égett a szobájában és ő rosszul szerelte meg a camping-gáztűzhelyét. A palack kizárva volt és kigyulladt a lakás... Szerencsére a füst nem jött be hozzám, mert elég jól el van szigetelve az ajtó. A tűzoltók azt mondták, menjek ki az erkélyre. A rendőrök meg betörték az ajtót. Akkor már nem volt füst, csak víz volt. Aztán elvittek bennünket a sportcsarnokba, ott voltunk az éjszaka. Aztán egy hónapra a Gorkijon, az öregek otthonában kaptam szállást.

– A tűzoltókkal hogy vagy megelégedve?

– Vártak arra, hogy a tűz elaludjon magától. Vízet tudod, honnan hoztak? A postától. A létrát meg Bátonyterenyeről... Ez mulatságosnak tűnik, de mi van akkor, ha a tűz a XIII. emeleten keletkezik? Arról már nem is beszélve, hogy senki nem tudja, hány időzített bomba van még a házban, hány lakásban főznek propán-butánnal...

Jogilag nem lehet megítélni a felelősséget. Az biztos, hogyha M. I. 1995 óta nem fizetett lakbért, és a Salgó Vagyonnak bírósági végzése volt, akkor azt végre kellett volna hajtani.

– A garzonházi állapotokról mi a véleményed?

– A magas lakbérnek egyik része az, amivel a házat biztosítják. A tűzből a Salgó Vagyonnak nem származott kára. Egyébként annyi lakbért számol fel, amennyit akar, a lakbér szabadáras.

– A lakásodat helyreállították?

– Azt, amit én kértem, azt megcsinálták. A plafont kijavították, meg amit még kellett, azt is.

Kalmár Györgyné, Ibolya asszony az unokájával együtt élte meg az eseményeket.

– Olyan robbanást hallottam, mint egy petárda. Mondtam az unokámnak, Ábel nézzél már ki az erkélyen, aztán már amikor együtt kimentünk nagy füst volt. Szóltam a rendőrségnek a 107-re, az jelentkezett – hirtelen nem tudtam, mennyi a tűzoltók száma –, azt mondja, hű b... meg, aztán letette. Ekkor már nem mertem elindulni lefelé. Ábel előbb lement a portára

---

szólni, meg, hogy a kisebbik unokám ne jöjjön fel, ő éppen moziban volt. Iszonyatosan jött be a füst, alig kaptam levegőt... Félttem nagyon, már arra gondoltam, hogy kiugrok az erkélyen... És akkor hallottam az adóvevőket a folyosón, kiabáltak, hogy segítség, segítség... Aztán jöttek be ilyen maszkos emberek, kimentek az erkélyre, jöttek-mentek tanácstalanul... Én kinn voltam az erkélyen vagy 30 percig, csontig lerágtam a körmömet, pedig soha nem szoktam... Aztán egyszer csak bejött két rendőr. (Állítólag a szemben lévő menekülő ajtót sem tudták kinyitni, úgy verték le a lakatot.) Azt mondja az egyikük, hogy vegyek mély levegőt, de honnan, amikor csak füst van, meg korom. Hát a pulóveremet tettem az arcom elé, és úgy mentem volna, de ekkor az egyik rendőr megragadott engem, a másik a kutyámat, akkor már kinyitották a menekülő ajtót és akkor valahogy lementem...

– Hol tetszettek aludni?

– Lementünk és vártunk az üzlet előtt, akkor jött egy ismerősöm, egy aranyos hölgy, aki a másik épületben lakik, ő hozott le nekem pulóvert, dzsekit, zoknit, mert hát remegett mindenem – a hidegtől, meg az idegességtől is –, és akkor ő felajánlotta, hogy menjünk át hozzá aludni. Másnap aztán jött az igazgatónő, a Salgó Vagyoné, az ő utasítására költöztettek fel ide a XIII-ra.

– Kit tart felelősnek a történetekért?

– Nem haragszom én senkire. De a tűzoltóknak nem azzal kell foglalkozni, hogy három virágtartó ki van rakva a folyosóra, hanem, hogy szükség esetén minden rendben legyen a tűzoltáshoz. Hány embernek a lakásában van még most is gázpalack? Azt ellenőrizték. Meg a Salgó Vagyon is a portát, mert az egy kupleráj. A gondnokkal nem lehet beszélni, még hivatalos ügyben sem. Mindig ott ül két-három nő, pletykálnak. Olyan bűdös van, hogy hányingert kap az ember. A cigányok is... én nem vagyok egy fajgyűlölő. De eldobálják a csikkeket, petárdáznak, amikor szóltam a gondnoknak csak nevetett, és azt mondta, itt ez van. Hát ne legyen ez, mindenki végezze a dolgát. Aki meg nem fizet, azt kiszórnám. A gondnok azért van, hogy a lakókkal törődjön. Nem érzem itt jól magam, félek...

A Juhász házaspár – Juhász Andrásné, a feleség szerepelt a tűzoltóság jelentésében, mint már szó volt róla – előzőkenyen invitál be az Erzsébet tér 1. (ez a magasabb toronyház) VI/7-es lakásába. Kimegyünk az erkélyre és meglepetéssel látom, hogy szinte karnyújtásnyira van a másik garzon, ahol a tűz történt, jól rálátni M. I. lakásának erkélyére, illetve a „lepényre”, ahová a szerencsétlen lezuhant. Nagy átéléssel mesélnek a történetekről, nagyon őszintének tűnnek.

– Hát én kijárok az erkélyre, és akkor láttam a lángcsóvát kicsapni abból a lakásból – kezdi Juhászné –, aztán több robbanást is hallottunk, mert akkor már szóltam a papának is. Mobilon beszóltam a tűzoltóknak, hogy jöjjenek, mert tűz van, és egy ember lóg az erkélyen, le fog esni.

Közben Juhász András is bekapcsolódik a beszélgetésbe, egymás szavába vágva mesélik a történetet.

– Aztán le is esett – mondja a férj – a láng égette a kezét. Ott feküdt az ember hason, nem mozdult vagy tíz percig. Meztelenül volt, azt hittük meghalt. Aztán egyszer csak elkezdett vonaglani, akkor jött három-négy ember, de nem a tűzoltók vagy mentősök. Hoztak egy lepedőt, letakarták, de az meg kigyulladt rajta, égett az emberen. Az a sok üvegtörmelék, deszkák, miegymás mind ráhullott.

– Én már káromkodtam csúnyán – veszi át a szót az asszony –, hol vannak már a mentők, meg a tűzoltók... aztán vagy negyedóra múlva érkeztek meg, de nem tudtak följönni, mert nem volt olyan létrájuk, ami fölért volna. Aztán megérkeztek a mentők is és nagy nehezen fölértek és elvitték az embert.

JÓ SZÁNDÉKÚ PÁRBESZÉDDEL, KÖZÖS AKARATTAL

Folytatjuk megkezdett beszélgetésünket Tóth Edittel, a Salgó Vagyon Kft. ügyvezető igazgatójával.

– *A bérlők már-már felháborodást kiváltó panasz a rendkívül magas lakbér.*

– Az igaz, hogy a lakbér a nagyvárosokat tekintve is magas, de a bérleti díj megállapítása költségalapú, amelyben tehát az ön által említettek – nem fizetők általi kiesés, illetve biztosítás – nincsenek benne. Mint ahogy nincs benne a beruházás és felújítás összege sem. Tartalmazza viszont a lakásbérleti díj a károkozás helyreállításának költségeit, az épület üzemeltetésével, a lift működésével, a közös helyiségek fűtésével, világításával, a portaszolgálattal stb. kapcsolatos költségeket. Hangsúlyozom tehát, hogy a bérleti díj megállapítása szigorúan költségalapú.

Ezután a tüzesettel kapcsolatban Tóth Edit elmondja, hogy amikor ő a garzonba ért, a tüzet már eloltották, kolléganője már intézkedett a lakók elhelyezése ügyében. Másnap a helyszínen találkoztak a tűzoltóság, a katasztrófavédelem, a polgármesteri hivatal képviselőivel, végigjárták az épületet, áttekintették a tennivalókat, intézkedtek azon lakók elhelyezésében, aki az éjszakát a sportcsarnokban töltötték, illetve akik nem költözhetek vissza lakásukba, felmérték kinek van szükséges gyorssegélyre és így tovább.

– Amennyiben a mi felelősségünk is felmerülne a tüzesettel kapcsolatban, akkor csak azt tudom mondani, hogy mi rendelkezünk tűzvédelmi szabályzattal, két céggel is kapcsolatban állunk, akik ellenőrzik az épület tűzvédelmi berendezéseit, a tűzvezetékeket stb. Felmerült, hogy a tűzcsapokban nem volt víz. Ez nem igaz, volt benne! A tűzoltóság is gyakorlatozik, és minden évben tart ellenőrzést.

– *Igen, egy évben egyszer talán, de akkor sem vonják be a lakókat. Ki van függesztve a tűzvédelmi szabályzat, de azt nem olvassák el, nem is értik az emberek. A szóbeli tájékoztatás eredményesebb lenne, például lakógyűléseken.*

– Ez a sajnálatos tüzeset más megvilágításba helyezi a Salgó Vagyon Kft. és minden, a házzal kapcsolatban álló hatóság vagy szolgáltató szervezet státuszát és felelősségét, a szorosabb kapcsolattartás szükségességét a középpontba állítva. Jószándékú együttműködésre van szükség, mert erről a tüzesetről el lehet mondani – ha egyáltalán ez megfogalmazható így –, hogy szerencsés kimenetelű volt.

Ezután hosszasan sorolom az igazgatóasszonynak a lakók által elmondottakat, a felvetett panaszokat. Így mindenekelőtt a portaszolgálat és az ellenőrzések hiányosságait. Megemlítem a leszerelt villanyórákat, a lakásokban lévő feltételezett további gázpalackokat, az illetéktelenek házba való ki-bejövését, az illegális lakókat, a lakások és közös helyiségek nem rendeltetésszerű használatát, a nem fizetők jelentős számát és így tovább. Elmondom, hogy a lakók felvetették, hogyha M. I.-t kilakoltatták volna, akkor ez a tüzeset ma nem lenne téma.

– Az önkormányzat elvárásának – hogy egy évben egyszer tartsunk ellenőrzést – eleget teszünk. De ez nem minden, hiszen a gondnoknak kiadott utasítás feladatává teszi a házzal és a bérlőkkel való sokoldalú törődést. A bérleti díj beszedésével együtt – amelynek a lakásokon és nem a portán kell megtörténnie – a gondnoknak feladata a lakás állagának szemrevételezése, a rendeltetésszerű használat ellenőrzése is.

Tudunk leszerelt villanyórákról, csak azt nem tudjuk, melyik lakásból, illetve kinek a villanyóráját szerelik, szerelték le. Az önkormányzat nevében írt megkeresésünkre az ÉMÁSZ lényegében azt a választ adta, hogy semmi közünk hozzá. Az pedig elfogadhatatlan számomra, hogy a gondnok szemeláttára költöznek ki-be az épületbe, vagy hogy illegálisan tartózkodjanak ott idegenek.

Az ajtók napközbeni zárása az ott lakók idegenkedését is kiváltja, az este tíztől való zárás pedig – amit elrendeltünk – már eddig is milliós nagyságrendű károkat okozott. Az őrző-védő szolgálat bevezetése eredményesebb, mint az éjszakai portaszolgálat, a problémát abban látom, hogy gyakran cserélődik a személyzet.

Újabb kérdésemre válaszolva a Salgó Vagyon Kft. ügyvezetője sorolja azokat az intézkedéseket, amelyeket a tüzesetet követően azonnal, illetve az azóta eltelt időszakban megtettek.

A tüzesetet követő napon gondoskodtak azon lakók elhelyezéséről, akik nem tudtak rokonoknál, ismerősöknél szállást találni maguknak, őket az önkormányzat Szociális és Egészségügyi Irodája költöztette megfelelő lakásokba, szálláshelyekre; Idősek Klubjába stb. Már másnap hozzáláttak a megrongálódott ajtók, nyílászárók javításához, megkezdték a lakások helyreállítását, karbantartását, felújítását. Megrendelték a statikai szakvélemény elkészítését, a kármentesítést, a közös helyiségek és közlekedők lemosását, fertőtlenítését, a keletkezett klorid eltávolítását és így tovább.

Készítettek egy tájékoztatót a megyei jogú város közgyűlésének, amelyben jelezték – többek között –, hogy 7 lakás teljes, 10 lakás részleges felújítást igényel, s hogy milyen intézkedésekre van még szükség az eredeti állapot visszaállítására, a károsultak megsegítésére. Ennek alapján döntött úgy a közgyűlés, hogy a károsult lakók 20 ezer forint pénzbeli, 3 ezer forint értékű természetbeni (tisztaságcsomag) támogatásban részesüljenek.

A közgyűlési előterjesztés tartalmazta, hogy M. I. ellen 1996-tól lakbér és közüzemi díjtartozás miatt peres eljárást folytatott a Salgó Vagyon Kft. A 2000 február 10-re kitűzött lakáskiürítési eljárást a végrehajtó hivatalból elhalasztotta, mivel M. I. életveszélyesen megfenyegette.

A Salgó Vagyon Kft. 2002. október 22-én a Városi Gyámhivataltól kérte nevezett személy gyógykezelés alá vonását, mivel lakótársait is fenyegetés alatt tartotta.

A rendkívüli hosszadalmas kilakoltatási eljárások – amelyek a kezdeményezéstől számítva évekig is elhúzódhatnak, elsősorban a bírósági procedúráknál – felgyorsítása érdekében szükség lenne jogszabályok módosítására is.

Kérdésemre válaszolva Tóth Edit elmondta, hogy a garzonházi lakók döntő többsége fegyelmezetten és pontosan fizeti a lakbér- és közüzemi díjakat. Mintegy 10% azoknak az aránya, akiknek nehézségeik, pontosabban hátralékaik vannak, őket megállapodás-kötéssel segítik abban, hogy egyrészt a lakásban maradhassanak, ne kelljen őket kilakoltatni, másrészt, hogy tartozásaikat részletfizetés útján valahogy rendezni tudják.

FELELŐS VOLT – NINCS. TÖRÉSVONALAK

Újsághír: „A személyi felelősség kérdésében a rendőrség nevében Kaszás Ottó őrnagy, a rendőr-főkapitányság szóvivője a következőket nyilatkozta: a garzontúzzal kapcsolatos államigazgatási eljárást meg kellett szüntetni,

---

mivel maga az elhunyt követte el a közveszélyokozás büntettét, így nincs kit felelősségre vonni.” (*Nógrád Megyei Hírlap*, 2003. március 13.)

Ez világos beszéd, de azért megkerestük Kaszás urat, aki elmondta: nem az államigazgatási eljárást szüntették meg, hanem a büntetőeljárást... a többi stimmel – ahogy mondani szokták. És, hogy mások felelősségét vizsgálták-e? Kérdésünkre a rendőrség szóvivője így válaszolt.

– Nem vizsgáltuk, nem vizsgálhattuk, mert megállapítottuk, hogy a közveszélyokozás büntettét M. I. követte el. Ha nincs más bejelentés – akár szabálysértés, akár bűncselekmény gyanújával – akkor mi nem vizsgálódhatunk. Nincs jogunk, hatáskörünk mást vizsgálni.

Bizonyára igaza van a rendőrség szóvivőjének, mert régóta tudjuk: a szabály – az szabály.

A garzonház állagának és állapotának meghatározó tényezője a mindenkori tulajdonos – lett legyen az a volt városi tanács vagy a mai önkormányzat – költségvetési kondíciója. Másképpen: a garzonház fenntartásának színvonala függvénye a fenntartó pénzügyi helyzetének, amely a ház megszületése óta egyre feszítettebbé vált.

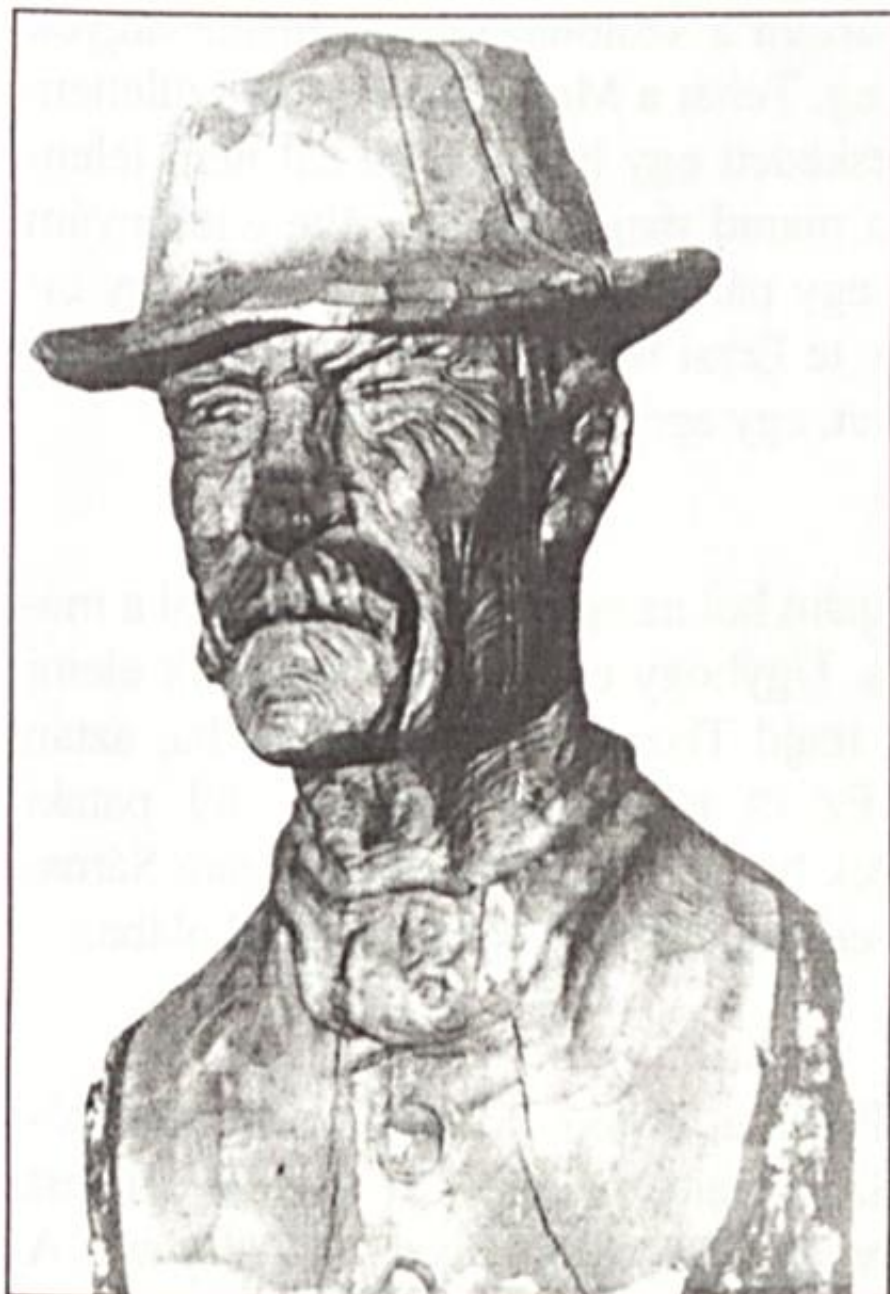
Erre a garzonház tervezői valószínűleg nem gondolhattak, miként arra sem, hogy milyen horribilis összegbe kerülnek majd a ház fenntartási, üzemeltetési, kezelési költségei. A toronyház ötlete még az 1960-as évek elején-közepén született meg – állítólag a megyei pártbizottságon – a szocialista megalománia jegyében. A garzonházat ékszernek szánták egy ékszerdobozba, ahol az ékszer a toronyház, az ékszerdoboz pedig az épülő új és modern városközpontjával maga Salgótarján lett volna. Még csak a jó szándék sem kérdőjelezhető, legfeljebb naiv idealizmusa. Ma se ékszer, se ékszerdoboz. Mintha az elefánt hatolt volna be a porcelánboltba, úgy törtek szét a szép, színes álmok. A város és térsége már a nyolcvanas évektől – az ismert gazdasági válságjelek következtében – nem fejlődött a '90-es évek közepéig.

Ebben a helyzetben nem jutott elég figyelem a város magasra nőtt kedves gyermekére, ruházatára sem futotta már a város szűkülő büdzséből, elmaradtak a tűzvédelmi-építészeti megfeleléshez szükséges beruházások, de még a szükséges nagyfelújítások is. Ez volt az első nagy törésvonal a garzonház életében.

A második nagy törésvonal a rendszerváltás után rajzolódik ki a ház körül. Az ingatlankezelő vállalat megszűnése után a városgazdálkodási üzem kezébe kerül a garzonház. Az ingatlankezelőnél még felkészültek voltak a ház üzemeltetésére és kezelésére, a városgazdálkodási üzemnek ez nem volt a profilja, egy nagy púp lett a hátán. Tovább romlott tehát a garzonház állaga és állapota, édesgyermekből mostohánál is mostohább gyermek lett. Ezt

látva az önkormányzat 1996-ban az ingatlankezelő jogutódjára, a Salgó Vagyon Kft-re bízta a garzont. No, nem azért, mintha itt nagyon örültek volna a jövevénynek.

A tüzet eloltották, a füst felszállt, de a köd nem oszlott el. Csak a tüzet fékeztek meg, az indulatokat nem. A garzontház lakói félnek, s hathatós, határozott intézkedéseket várnak – biztonságuk, nyugalmaik érdekében –, mert attól tartanak, a tüzeset bármikor megismétlődhet, a garzontház egy perc alatt pokoli toronnyá válhat.

id. Szabó István: Öregember
(fotó: P. Tóth László)

id. Szabó István: Öregasszony
(fotó: P. Tóth László)